

Vitiligo Yaşam Kalite Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Vitiligo Yaşam Kalite Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32547>

Özet

Vitiligo Yaşam Kalite Ölçeği (VYKÖ), **Vitiligo** hastalarının yaşam kaliteleri üzerindeki psikososyal ve fiziksel etkileri spesifik olarak ölçmek amacıyla geliştirilmiş özgül bir ölçektir. Aslı ?enol tarafından 2009 yılında bir t?pta uzmanlık tezi kapsamında geliştirilen bu araç, 25 maddeden ve altı farklı alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek, kronik bir dermatolojik durum olan vitiligonun günlük yaşam, duygusal durum, sosyal ilişkiler ve iş/okul performansları üzerindeki kapsamlı etkilerini değerlendirmeyi hedefler. Geliştirme sürecinde yüksek iç tutarlılık ve güvenilirlik değerleri elde edilmiş, yapı geçerliliği ise faktör analizi yoluyla doğrulanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Vitiligo, Yaşam Kalitesi, Dermatoloji, Psikometri, Ölçek Geliştirme, Aslı ?enol, VYKÖ, Cronbach Alfa, Faktör Analizi.

Yazarlar

Aslı ?enol

Amaç

VYKÖ'nün temel amacı, Vitiligo hastalarının hastalıklarından kaynaklanan zorluklar ve kısıtlamalar nedeniyle algıladıkları yaşam kalitesi düzeyünü spesifik olarak ölçmektir. Genel yaşam kalitesi ölçeklerinin aksine, VYKÖ, vitiligonun görsel etkileri, tedavi süreçleri ve sosyal damgalanma gibi benzersiz sonuçlarına odaklanarak daha hassas ve bala özü bir değerlendirme sunar. Bu özgüllük, klinisyenlerin ve araştırmacıların tedavi müdahalelerinin hastaların günlük yaşamları üzerindeki etkisini daha doğru bir şekilde izlemesini sağlar.

Ölçek, hastaların şiddeti ile hastanın öznel deneyimi arasındaki korelasyonu incelemek ve psikososyal destek ihtiyacını belirlemek için kritik bir araç olarak tasarlanmıştır. Bu sayede, tedavi planları sadece tıbbi semptomlara değil, aynı zamanda hastanın genel iyilik haline de odaklanabilir.

Yapı

Ölçek, Vitiligo hastalarının yaşam kalitelerini etkileyen altı temel psikososyal ve davranışsal alanı kapsayan 25 maddeden oluşmaktadır. Derecelendirme, 1'den (hiç) 4'e (çok fazla) kadar uzanan 4'lü Likert tipi bir yanıt formatı kullanılarak yapılmaktadır. Yüksek puanlar, vitiligonun yaşam kalitesi üzerindeki olumsuz etkisinin daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Geçerlik

VYKÖ'nün geçerlik çalmaları, hem yapısal hem de ölçüt bağımlı geçerliği destekleyen güçlü bulgular ortaya koymuştur. Ölçek, geçerlik analizlerinin ilk aşamasında, dermatolojide yaygın olarak kullanılan bir standart olan Dermatoloji Yaşam Kalite Ölçeği (DLQI) ile karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırma sonucunda, VYKÖ ile DLQI arasında yüksek düzeyde anlamlı bir korelasyon ($r=0.77$, $p<0.001$) saptanmıştır, bu da ölçeğin benzer yapılar ölçme kabiliyetini (eş zamanlı geçerlik) kanıtlamaktadır.

Ek olarak, ölçek puanları ile hastaların klinik özellikleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Hastalık tutulum alanının büyüklüğü ile ölçek puanları arasında anlamlı bir ilişki ($p=0.015$) bulunmuştur. Ayrıca, hastanın kendi hastalık şiddeti değerlendirilmesi ile VYKÖ puanları arasında pozitif ve anlamlı bir korelasyon ($r=0.57$, $p<0.001$) gözlemlenmiştir. VYKÖ'ye faktör analizi uygulanmış ve sorular altı grupta toplanarak, ölçeğin yapı geçerliliği tamamlanmıştır.

Güvenirlilik

VYKÖ'nün güvenilirliği, iç tutarlılık ve test-tekrar test yöntemleri kullanılarak kapsamlı bir şekilde değerlendirilmiştir. İç tutarlılık analizi, iki farklı örneklem grubu üzerinde Cronbach Alfa katsayısı ile değerlendirilmiştir. İlk olarak 30 kişilik bir hasta grubu üzerinde yapılan değerlendirmede Cronbach Alfa katsayısı 0.92 olarak bulunmuştur. Daha sonra 183 kişilik daha büyük bir grupta yapılan analizde ise katsayı 0.91 olarak rapor edilmiştir. Bu yüksek değerler, ölçeğin maddelerinin homojenliğini ve tutarlılığını göstermektedir.

Ölçeğin zamana karşı stabilitesini değerlendirmek amacıyla 30 hastaya uygulanan test-tekrar test çalmaları yapılmıştır. Bu çalışmada sonucunda, iki uygulama arasındaki puanlar arasında yüksek bir korelasyon ($r=0.86$, $p<0.001$) saptanmış ve ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir. Bu sonuçlar, VYKÖ'nün zaman içinde kararlı ölçümler sağladığını teyit etmektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapı geçerliliğini desteklemek amacıyla VYKÖ maddelerine uygulanan faktör analizi, 25 maddenin teorik olarak öngörülen altı boyutta gruplandırıldığını doğrulamıştır. Bu alt boyutlar, hastaların bireyin yaşam kalitesi üzerindeki etkilerini farklı açılardan ele almaktadır. Altı faktör şunlardır: Duygu, İnsan İhtiyaçları, Kaygı, İş/Okul Hayatı, Boş Zaman Faaliyetleri ve Belirti. Bu faktörel yapı, ölçeğin vitiligonun psikososyal etkilerinin karmaşık ve sistematik bir şekilde ölçme yeteneğini sağlamaktadır.

Ölçek Bilgileri

Test Çeşidi: Geliştirme (Developmental Scale)

Format: 25 maddelik, 4'lü Likert Tipi Derecelendirme (1=hiç - 4=çok fazla)

Mevcut Dil: Türkçe

Hedef Popülasyon Grubu: Vitiligo Hastalar?

Yaş Grubu: Yetişkinler (Tıp Uzmanlık Tezi kapsamında hastane popülasyonu)

Popülasyon Detayları: Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları, toplamda 183 hastadan oluşan örneklem üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Questionnaire)

Anahtar Kelimeler

Vitiligo, Yaşam Kalitesi, Dermatoloji, Psikometri, Ölçek Geliştirme, Aslı Şenol, VYKÖ, Psikometrik, Ç Tutarlılık, Öz Bildirim.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlama: Bilgi mevcut değildir.

İletişim E-posta Adresi: aslino97@yahoo.com

Yazın Adresi: Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi, İstanbul (Tez başlığında).

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçek ilk olarak 2009 yılında Aslı Şenol'un tıp uzmanlık tezi kapsamında geliştirilmiş ve yayımlanmıştır. Ölçeğin kullanım izinleri ve ücret bilgileri için sorumlu yazar ile doğrudan iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Tezin tam metnine Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi üzerinden erişilebilir: tez.yok.gov.tr

Ölçeğin orijinal PDF dokümanı aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: vitiligo-yasam-kalite-olcegi-toad.pdf

Referanslar

Şenol, A. (2009). *Vitiligo hastalarına yönelik yaşam kalite ölçeği geliştirme çalışması*. (Tıp Uzmanlık Tezi). Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi, İstanbul.

Vitiligo Yaşam Kalite Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

25 madde ve 6 alt boyuttan oluşmaktadır.

Duygu (8 madde)

İnsan ilişkileri (4 madde)

Kaygı (4 madde)

Ev/okul hayatı (3 madde)

Boş zaman (4 madde)

Belirti (2 madde)